



**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA  
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ  
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

Zakład Ekonomiki Gospodarstw Rolnych



# **Efektywność funkcjonowania wielkoobszarowych gospodarstw rolnych**

**Adam Kagan**

**01.12.2009, Pułtusk**



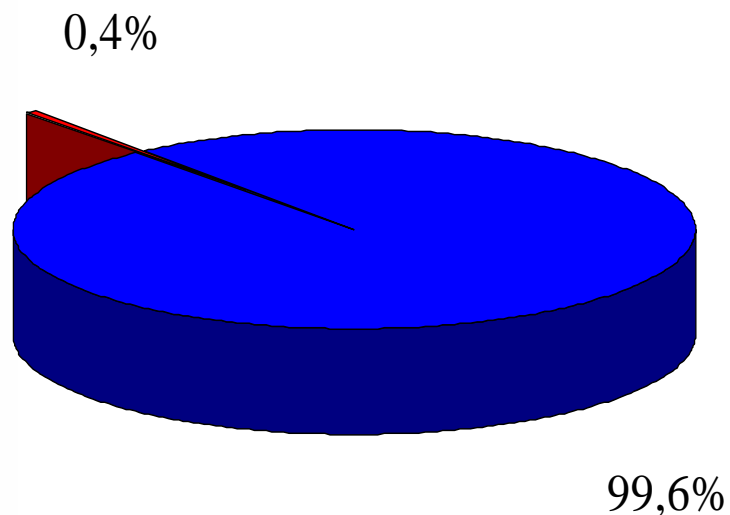
## Plan wystąpienia

1. Rola gospodarstw wielkoobszarowych w rolnictwie Polskim
2. Zróżnicowanie jednostek w obrębie badanej zbiorowości
3. Efektywność ekonomiczna
4. Wpływ wsparcia budżetowe na wyniki ekonomiczne wielkoobszarowych gospodarstw rolnych
5. Zmiana w czasie produktywności zasobów czynników produkcji
6. Wnioski

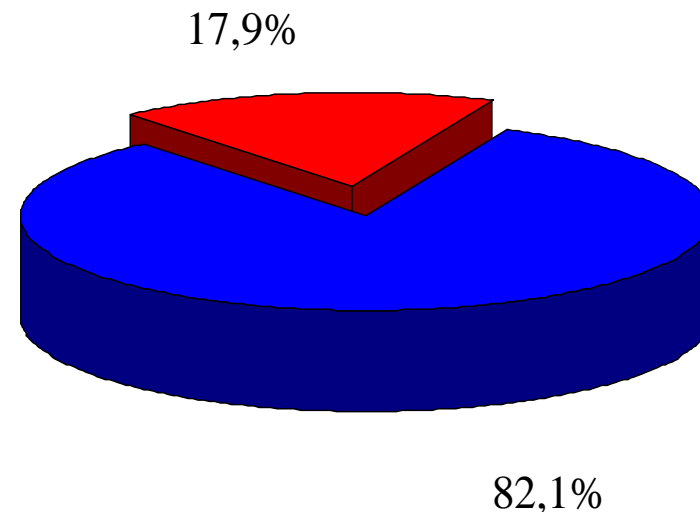
# Prywatne jednostki wielkoobszarowe na tle populacji gospodarstw rolnych w kraju



## Struktura gospodarstw rolnych



## Struktura posiadania użytków rolnych



■ wielkoobszarowe

■ pozostałe

*Źródło: dane GUS 2007*

## Wyposażenie w czynniki produkcji wydzielonych grup gospodarstw wielkoobszarowych tworzących badaną zbiorowość w 2008 r.

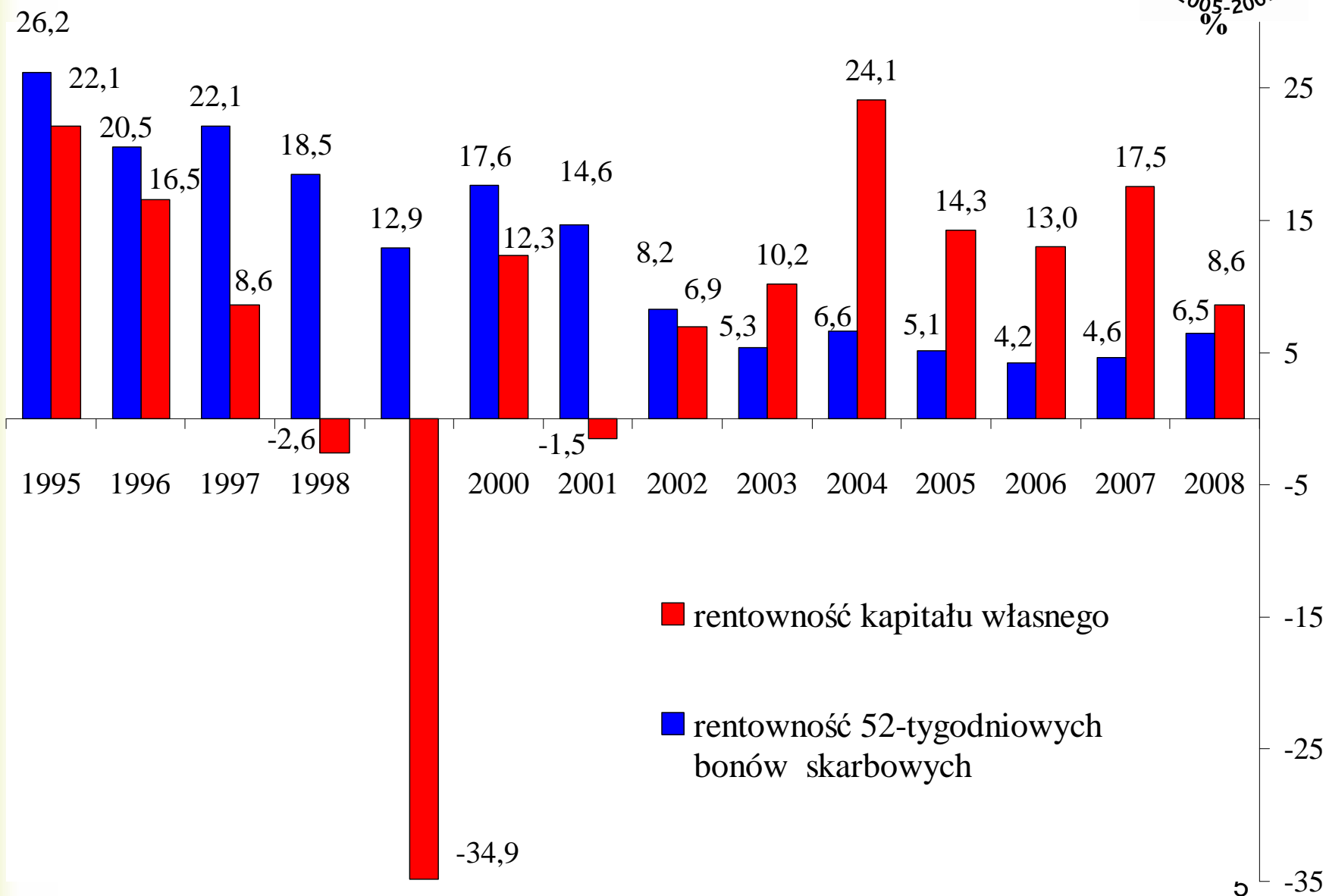


Wybrane cechy	Gospodarstwa osób fizycznych		Spółki	
	zakupione (grupa 1)	dzierżawione (grupa 2)	zakupione (grupa 3)	dzierżawione (grupa 4)
Powierzchnia gospodarstwa (ha)	318,7	436,2	899,9	909,6
Udział ziemi własnej (%)	89,2	20,3	90,7	12,2
Zatrudnienie w stosunku do użytków rolnych (100 ha)	2,3	1,9	2,5	2,9
Relacja kapitału do pracy: bilansowego <sup>a)</sup> (tys. zł)	393,0	429,1	396,6	244,8
kapitału ogółem <sup>b)</sup> (tys. zł)	404,9	502,2	399,1	331,2
aktywów trwałych <sup>a)</sup> (tys. zł)	284,6	287,8	236,5	103,3

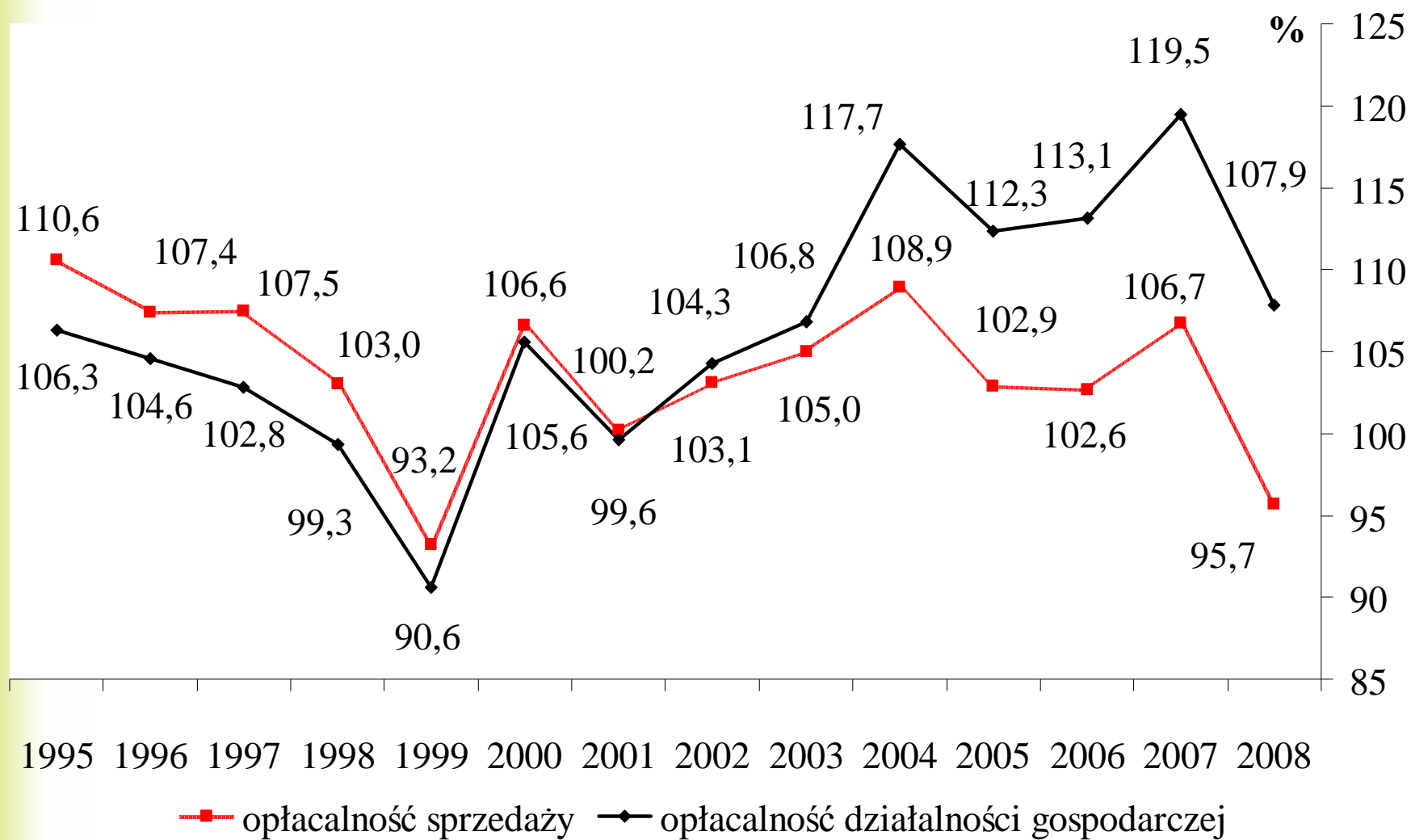
a) pominięto wartość ziemi, ilość pełnozatrudnionych w mianowniku

b) kapitał ogółem stanowi suma kapitału bilansowego i dzierżawionego (bez wartości ziemi)

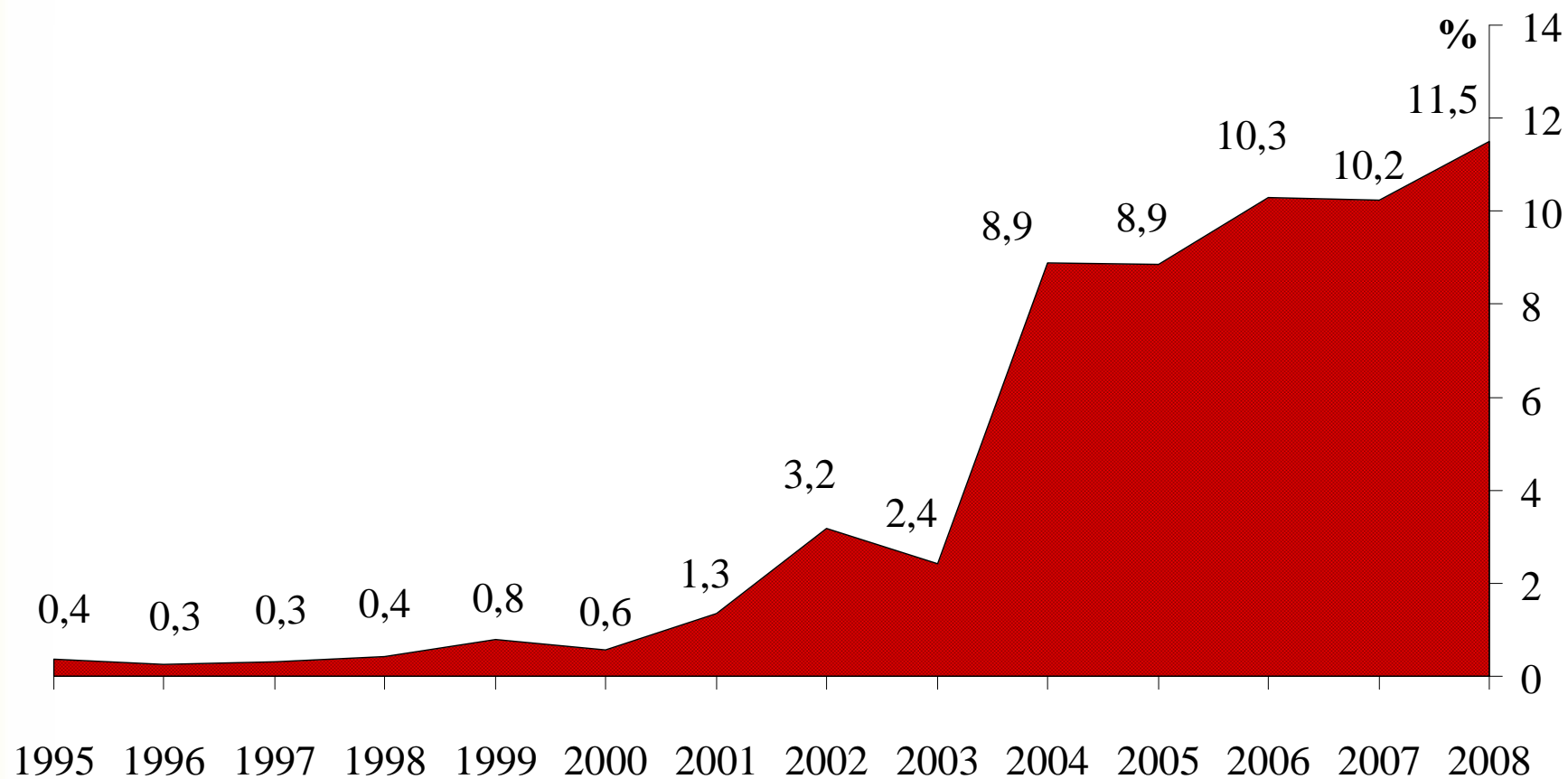
# Składowe efektywności ekonomicznej w latach 1995-2008



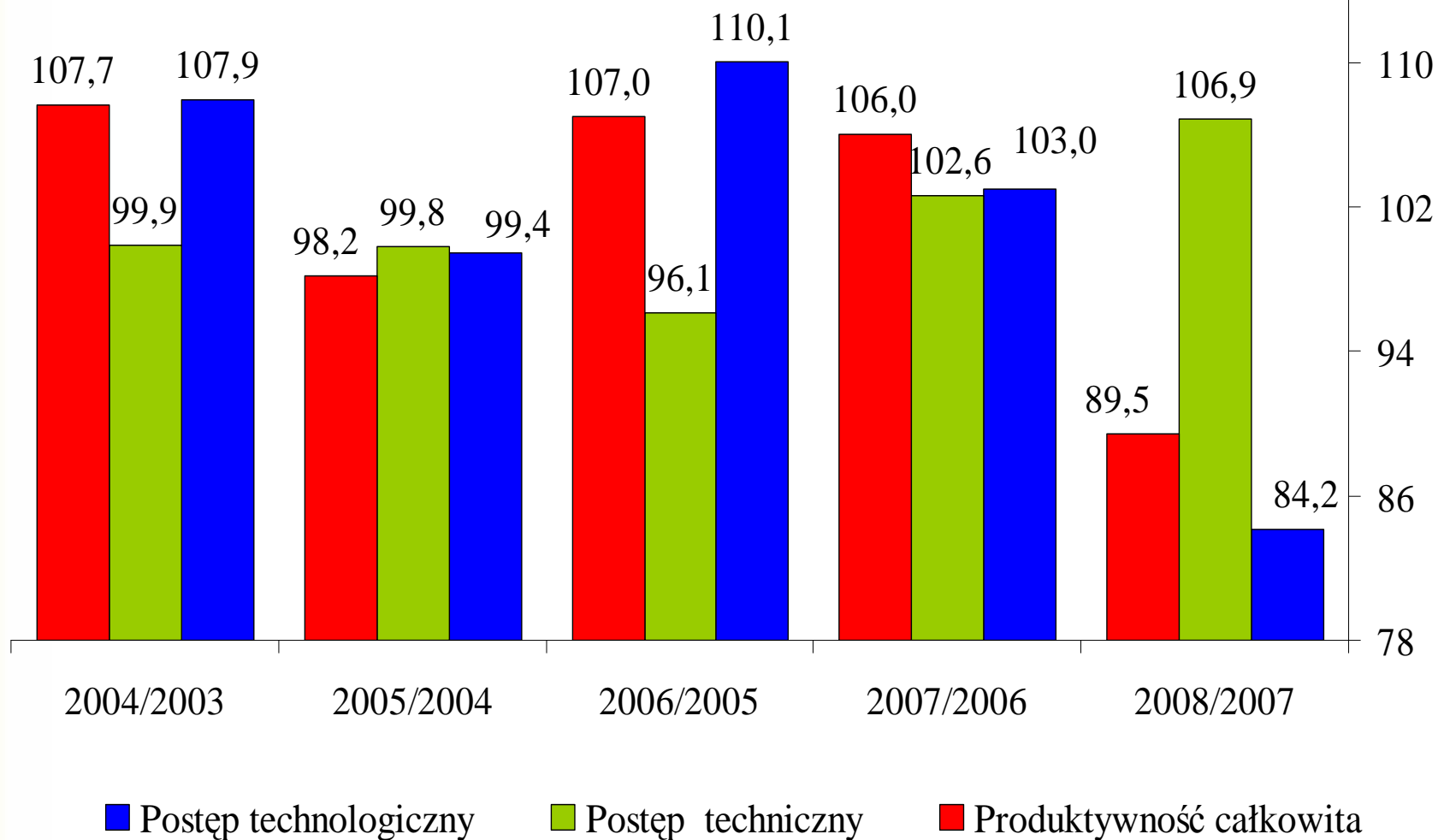
## Opłacalność sprzedaży i działalności gospodarczej w latach 1995-2008



## Stopa subsydiowania (udział dopłat budżetowych w przychodach ogółem)



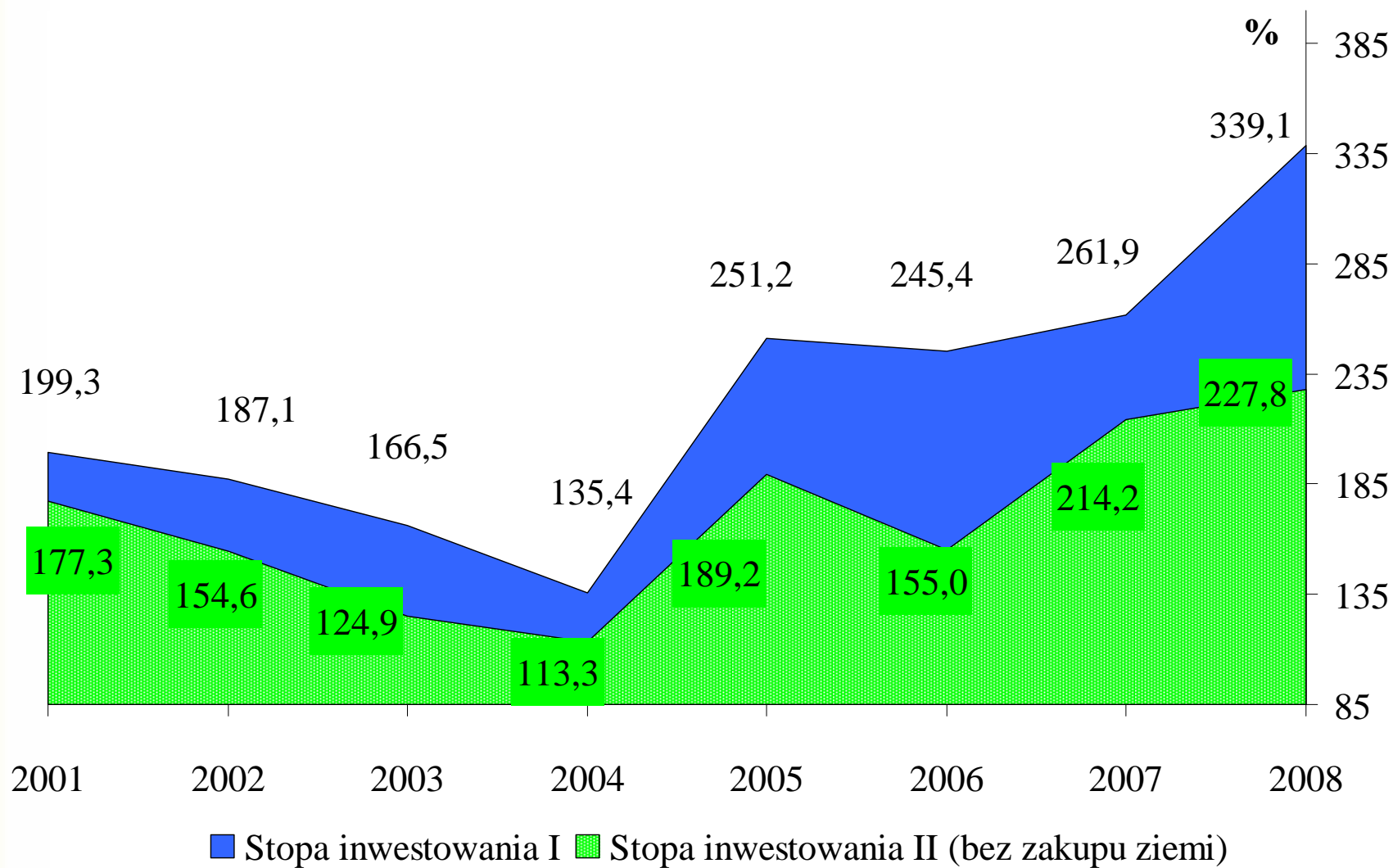
## Wykorzystanie zasobów czynników produkcji (indeks Malmquista)





## Stopa inwestowania

(nakłady inwestycyjne w relacji do amortyzacji × 100%)





## Wnioski z badań

- Przeprowadzone badania w sposób jednoznaczny wskazują, że w warunkach makroekonomicznych i przyrodniczych w jakich funkcjonowały prywatne gospodarstwa wielkoobszarowe w latach 2004-2007 pomnażały one wartość właścicielską zapewniając pełną opłatę zasobów czynników produkcji i kapitałów. Tym samym przyczyniały się one nie tylko do tworzenia dodanej wartości ekonomicznej, ale do rozwoju gospodarczego kraju.
- Bardzo korzystne wyniki finansowe i ekonomiczne gospodarstw rolnych do 2007 r. zostały spowodowane między innymi poprzez poprawę wykorzystania posiadanych zasobów czynników produkcji. Stwierdzony wzrost produktywności (efektywności technicznej w czasie), został wywołany głównie zwiększeniem nakładów inwestycyjnych na aktywa trwałe, co pozwoliło wdrażać nowe rozwiązania technologiczne i techniczne.



## Wnioski z badań c.d.

- Integracja z UE niewątpliwie była tym impulsem, który przyczynił się do zwiększenia wysiłku inwestycyjnego ze strony gospodarstw wielkoobszarowych i poszukiwania nowych rozwiązań produkcyjnych, organizacyjnych i finansowych. Wszelkie instrumenty służące pobudzaniu inwestycji pozwalających wdrażać nowe techniki i technologie wytwarzania (w tym dotacje unijne) powinny być traktowane priorytetowe w stosunku do tej grupy gospodarstw.
- Obserwowany spadek cen światowych surowców rolnych w latach 2008-2009 jest częściowo równoważony wzrastającym wsparciem budżetowym. Jeżeli nie nastąpi gwałtowne wzmocnienie złotego względem euro do 2013 roku szoki cenowe nie powinny zagrozić funkcjonowaniu wielkoobszarowych gospodarstw rolnych, ale bez poprawy opłacalności sprzedaży nie będzie możliwa wysoka efektywność finansowo-ekonomiczna.
- Nie zniknie, a wzmoże się natomiast presja na zmianę rozdysponowania ziemi z Zasobu Skarbu Państwa, co będzie zwiększać ryzyko funkcjonowania wielkoobszarowych gospodarstw opierających swój byt na dzierżawie użytków rolnych.



Dziękuję za uwagę